

Utfordringen er gode tiltak i det daglige

- Det store hamsikftet i forhold til reduksjon av støvnedfall og svevestøv var ikke alle investeringene i 2008. Det var det økte fokuset som dette problemet fikk høsten 2006, og de konkrete tiltak som ble satt ut i livet i 2007.

Dette sier Eli Hunnes, ved Molab AS, som forklaring på de betydelige reduksjonene i støvnedfall og svevestøv de siste to årene fra prosessindustrien i Mo Industripark. Eli Hunnes understreker at det handler om at alle aktører tar ansvar for egne utslipp av støv, samt egne handlinger som kan føre til støv ved håndtering av masser ved transport og lignende. Hennes påstand er at vi neppe kan investere oss bort fra støvproblemene. Det begrunner Eli Hunnes blant annet med at det er en enorm aktivitet knyttet til industrivirksomhet. Masser flyttes kontinuerlig, med både råvarer og ferdigprodukter som inngår i et stort kretsløp. Dette vil skape støv.

2006 ble en vekker

Høsten 2006 ble en vekker for prosessindustrien. Betydelige overskridelser av grensene for svevestøv førte til mange oppslag i pressen, og økende misnøye fra industriparkens naboer. Dette toppet seg med dannelsen av at den nystartede Miljølista fikk fire representanter inn i kommunestyret i Rana høsten 2007. Lenge før kommunevalget i 2007 hadde

imidlertid prosessindustrien forstått alvorret i situasjonen. Det kunne ikke fortsette med de tidligere prosedyrer og daglige rutiner som de enkelte bedriftene hadde for å forhindre utslipp av støv og svevestøv, i og med at de ikke fungerte godt nok. Bedriftene etablerte ei egen støvgruppe, og arbeidet startet med å kartlegge kilder til støv og samtidig starte tiltak for å begrense utslippene.

Merkbar nedgang i 2007

Allerede i 2007 ga dette resultater. - Da fikk vi en drastisk reduksjonen av støvutslipp fra prosessbedriftene i Mo Industripark. Dette skjedde ved at prosessindustribedriftene gjennomførte en omfattende investering i å etablere oppfølgningssystemer for å bekjempe støvnedfall. I tillegg investerte de betydelige ressurser gjennom bruk av et høyt antall timeverk i oppfølging, for-

Målestasjonen på Moheia idrettspark viser reduksjon i utslipp av svevestøv.

teller Eli Hunnes.

I 2007 var fokus rettet på daglige tiltak. Til tross for at det ikke ble investert i anlegg av betydning i 2007 var likevel reduksjonen drastisk, både i reduserte antall dager med overskridelser, i målte verdier av støvnedfall, og ved reduksjon av gjennomsnittlige verdier for svevestøv.

- Med de investeringene som er gjennomført i 2008 bør dette være et tankekor for industrien.

Fram til 2007 ble det ikke tatt tilstrekkelig hensyn til bakkenært støv, understreker Eli Hunnes.

Molab gjør en rekke målinger for å vite hva, og hvor mye, som slippes ut.

- Min konklusjon er, - når vi snart har 2009 bak oss, at støv over tak og gjennom piper fortsatt vil være synlig. Likevel vil dette utgjøre lite i vekt, og det vil også gi små utslag på målestasjonene, mener hun.

Økt oppmerksomhet

Eli Hunnes peker på at befolkningen i Mo i Rana naturlig nok har endret syn på støvnedfall fra industrien gjennom årene som har gått siden Norsk Jernverk startet driften i 1955.

- Byen har endret seg, blant annet som følge av de endringer som har skjedd i arbeidsmarkedet og i virksomheten i og utenfor Mo Industripark. Det gjør at man i dag stiller andre krav og har andre forventninger enn i 1955, og

FAKTA:

Molab har ni lokaliteter for luftovervåking i Oslo. I Mo i Rana har de to. Fra 1. oktober 2008 fikk Molab oppdraget med å overvåke lufta i Oslo, i konkurranse med både norske og internasjonale aktører. I 2006 var det samlede årlige støvutslipp, både gjennom piper og som diffuse utslipp, beregnet til å ligge i overkant av 700 tonn fra industrien i Mo Industripark. (NILU)

De årlige støvutslippene i 1970 lå på minst 20.000 tonn støv, definert som utslipp gjennom piper. Da var måleteknologien langt fra så god som i dag. Trolig var de samlede utslipp i 1970 langt høyere.

Gjennom 2008 er det gjennomført en rekke større miljøinvesteringer. 2008 er derfor det store miljøinvestingsåret i Mo Industripark.

Dette er:

- I februar ble det nye filterposeanlegget ved SMA Mineral AS satt i drift.
- I juni gjennomførte Celsa Armeringsstål AS ombygging av stålverkprosessen, med tilhørende nytt renseanlegg.
- Høsten 2008 installerte Vale Manganese Norway AS et nytt renseanlegg for smelteovnene, som reduserer det diffuse støvutslippet.

- Høst og vinter 2009 skal Fesil AS, Rana Metall, bygge et nytt renseanlegg for smelteovnene, som skal redusere det diffuse støvutslippet.

Totalt kan disse tiltakene, sammen med daglige tiltak ute i bedriftene, og det omfattende asfalteringsprogrammet, føre til mer enn en halvering av det totale støvnedfallet i Mo i Rana i forhold til tallene fra 2006.

Måleutstyr festes til ei av pipene ved Vale Manganese Norway.

andre krav enn før omstillingen startet i 1988.

Når byen har andre behov og stiller andre krav i dag enn tidligere, må industrien også imøtekomme disse behovene og kravene. Moderne industri må kunne leve godt i lag med befolkningen som bor rundt industrien, sier hun.

Dagens industriproduksjon krever betydelig aktivitet knyttet til transport, lasting og omlasting av så vel råvarer, ferdigvarer og slagg. Slaggbehandling og transport av materialer gir større støvpartikler. Det gir ikke svevestøv. Likevel kan dette være årsak til svevestøv, da det ved transport kan gi spill på veier og områder med ferdsel. Her vil trafikken føre til at disse partiklene males ned. Ved sterk vind virvles dette støvet opp og bli til svevestøv.

Det er en av grunnene til at et av de prioriterte tiltakene i industriparken er daglig feiing av veier og lagringsplasser, samt asfaltering av lagringsplasser slik at disse kan feies.

Eli Hunnes mener det kan bli et paradoks at bakkenært støv vil bli den største utfordringen framover.

- Derfor krever dette kontinuerlig fokus i arbeidet med støvproblematikken. Her er tiltak som feiing, asfaltering og strenge og gode rutiner ved transport svært viktig, understreker hun.

Hun mener det er nettopp på dette feltet at det skjedde den store endringen i 2007.

- Det ga oss derfor også en pen nedgang i måleresultatene.

Det er et signal til oss, og jeg tror det har svært mye å si for luftkvaliteten hvordan vi følger opp dette framover, sier Hunnes.

Hun legger til at når man ser bort fra eventuelle helseplager ved støv, så er

det trolig nedfallsstøvet som vil være det største irritasjonsmomentet for de fleste ranværingene. Det merkes på mange måter, på hagemøbler, i vinduskarmen og ellers. Det kan også ha innvirkning på den generelle trivselen.

- Min konklusjon er at vi ikke kan investere oss bort fra svevestøv.

Vi må fortsatt ha fokus på feiing og på alle daglige tiltak som kan redusere støvutslipp og støvproblem. Det gjelder først og fremst systemer og rutiner i det daglige, som blir innarbeidet i praktisk oppfølging i alle ledd, sier Eli Hunnes.

Ikke ulikt HMS

På 1980-tallet gjennomgikk industrien i Rana en betydelig holdningsendring i forhold til HMS-arbeidet. Det førte til sterk reduksjon av skader, skadefravær og sykefravær i bedriftene.

- Nå gjelder det at vi holder fast ved og styrker det holdningsarbeidet vi har startet i forhold til støv. Det første budet er holdningen:

- Vi har et problem
- Vi kan gjøre noe med det
- Vi gjennomfører tiltak

Eli Hunnes peker på at støvproblematikken ikke kun er et problem som gjelder for bedriftene i Mo Industripark.

- Støvproblematikken krever en tilsvarende økt oppmerksomhet i bedrifter og virksomheter utenfor Mo Industripark som innenfor. Det gjelder både private bedrifter og offentlige virksomheter.

Når vi etter hvert kommer ned i nivå for støvnedfall og svevestøv i industrien vil det være andre kilder som vil dominere bildet, kilder som det i dag ikke er like mye fokus på. Dette gjelder for eksempel støv fra transport og veier for

allmenn ferdsel, og støv som kommer fra vedfyring, sier Eli Hunnes.

Hun har etter hvert etablert betydelig kompetanse og erfaring fra miljøundersøkelser og miljømålinger fra en rekke steder i hele Norge.

- Måling har ikke verdi i seg selv. Det har verdi som en kontrollfaktor for tiltak vi gjør, eller unnlater å gjøre.

Det er helt avgjørende at ledelsen i virksomhetene må være med på dette, ellers skjer det ikke noen aktivitet hos de som kjører biler eller kontrollerer renseanlegg, avslutter Eli Hunnes ved Molab as.

ROLLER:

Rana kommune

- har det overordnede ansvaret for luftkvaliteten i Rana. Dette har de hatt i mer enn 20 år. Rana kommune har også ansvar for eget utslipp og for tiltak for bekjempelse av støv fra egne bygg/anlegg og på egen grunn. Dette gjelder systemer og rutiner for tiltak i daglig drift og for lengre sikt.

Bedriftene/Virksomhetene

- har ansvar for tiltak for eget utslipp og for bekjempelse av støv fra egne bygg/anlegg og på egen grunn. Dette gjelder systemer og rutiner for tiltak i daglig drift og for lengre sikt.

SFT - Statens forurensings-tilsyn

- har ansvar for kontroll av at systemer/rutiner/tiltak for bekjempelse av utslipp fungerer. De har også ansvaret for å godkjenne utslippstillatelser.